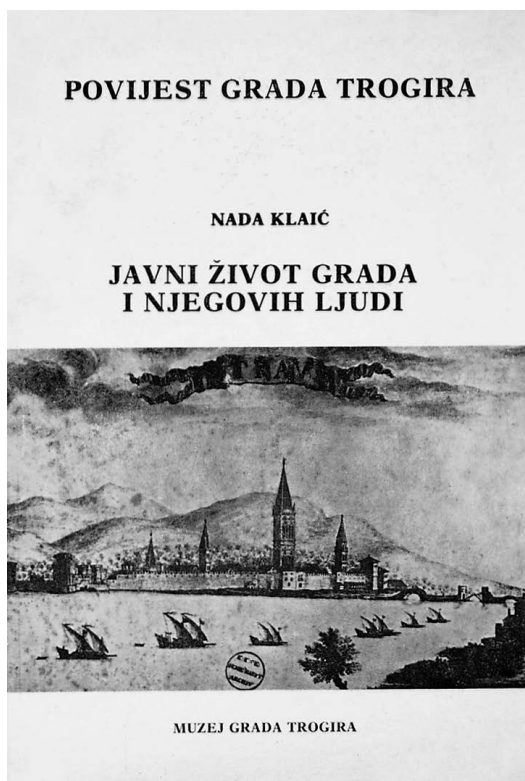

FANI CELIO CEGA □ Muzej grada Trogira, Trogir

Trogir je grad čiji su stanovnici od davnina spoznali veliku ulogu pisane riječi pa su nastojali zabilježiti politička i društvena zbivanja, dokazujući time svoju kulturnu razinu. Izdvajam samo nekoliko primjera kroz stoljeća. Benediktinci Samostana sv. Ivana Krstitelja u 13. stoljeću, njeguju beneventansko pismo,¹ oko 1230. godine pišu *Trogirski evanđelistar* okruglo-uglatom beneventanom, ukrašen minijaturama za svako evanđelje različito izrađenim početnim slovom.² Godine 1322. grad dobiva *Statut*,³ kojim je reguliran pravni i javni život njegovih građana. Tijekom 15. stoljeća pojavljuju se matrikule brojnih bratovština koje su dragocjeni izvor za upoznavanje društvenog i socijalnog života. Petar Lucić u 16. stoljeću skuplja djela starih pisaca, stvarajući dragocjeni rukopis kojemu daje naslov *Vartal*.⁴ Trogirski humanisti čitaju klasike osnivajući u svojim palačama privatne knjižnice, primjerice Fantin de Valle, koji je svoju knjižnicu oporučno ostavio Samostanu sv.

Križa na Čiovu.⁵ Zasigurno su i ostali, primjerice, Koriolan Cipiko, Pavao Andreis, Ivan Lucić, koji su svojim djelima pridonijeli slavi rodnoga grada, a koji su dakako objavljivali djela tiskana u talijanskim i ostalim europskim tiskarama, imali u svojim palačama knjižnice, ali im na žalost danas nije poznata sudbina. Zato je prava sreća što se jedna obiteljska knjižnica kakva je bila Garagninova, kasnije Garagnin - Fanfogna, uspjela sačuvati gotovo u cijelosti, preživjevši gotovo tri stoljeća,⁶ predstavljajući danas biblioteku i muzejsku zbirku.

Tijekom svih tih razdoblja Trogir nije bilježio vlastitu izdavačku djelatnost, niti tiskaru sve do 20. stoljeća, kada se najprije pojavljuju proglašiti plakati, manje knjižnice, primjerice *Vodič Trogira*, autora don Ivana Delallea.⁷ U drugoj polovici 20. stoljeća sve više jača izdavaštvo pojedinih ustanova pa i udruga. Trogir je u

sl.1 Muzej grada Trogira (Lapidarij, Galerija "Cate Dujšin Ribar")
Fotografiju izradio Živko Bačić.

sl.2 Naslovnica knjige Nade Klaić,
"Povijest grada Trogira. Javni život grada i njegovih ljudi", 1985.
Fotografiju izradio Živko Bačić.

1 Fani Cega, *Povijest knjižnice obitelji Garagnin Fanfogna u Trogiru s posebnim osvrtom na namještaj i stare kataloge*, Radovi ZHP, vol. 29, Zagreb 1996., 129.

2 *Enciklopedija hrvatske umjetnosti* 2., Zagreb 1996., 367.

3 Rukopis se čuva u privatnoj zbirci Slade Šilović. Književni krug Splita objavio je prijevod: *Statut grada Trogira*, Split, 1988. g.

4 Zbirku je također objavio Književni krug iz Splita - Petar Lucić, *Vartal*, Split 1990.

5 Inge Šegvić Belamarić - Joško Belamarić, *Stare i rijetke knjižnice Klasične gimnazije u Splitu*, Split, 1995., 38-39. str.

6 Hrvoje Morović, *O trogirskoj knjižnici Garagnin-Fanfogna*, Vjesnik bibliotekara Hrvatske g. X., br. 3-4/1964.

7 *Trogir*, Vodič po njegovoj historiji i životu, Trogir 1936.

8 30 godina otvorenja Muzeja grada Trogira 1966. - 1996., Katalog izložbe. Muzej grada Trogira, 8.-22. srpnja 1996., 3.

9 Zbornik Historijskog instituta Jugoslavenske akademije, Zagreb, 1969.

10 Izdanje Muzeja grada Trogira, svezak 1.

11 Originalni dokument čuva se u privatnoj zbirci, Don Mihovil Barada, Trogirski spomenici I. Zagreb 1948., 261.

12 Hrvoje Tartalja, *Naša najstarija ljekarna*, Radovi međunarodnog simpozija održanog prigodom proslave 700. obljetnice spomena ljekarne u Trogiru, Trogir, 27.X - I. XI. 1971. Zagreb 1973., 12-14. str.

13 Ivan Lucić, *Povijesna svjedočanstva o Trogiru I-II.*, Split, 1979.

14 Pavao Andreis, *Povijest grada Trogira I-II.*, Split 1977. - 78.

15 *Mogućnosti* 10 - 11 /1980.

16 Izdanja Muzeja grada Trogira, svezak 2.

17 Izdanja Muzeja grada Trogira, svezak 5. Prethodna dva naslova nisu imala oznake sveska.

18 Izdanja Muzeja grada Trogira. Svezak 6.

19 Veći dio arhivske zbirke Slade Šilović danas se nalazi u Državnom arhivu u Splitu.

20 *Mogućnosti* 9-10 /1987.

21 Znanstveni skup *Trogir u narodnom preporodu*. Prigodom stote obljetnice pobjede Narodne stranke na općinskim izborima 1886.-1986., Trogir 1988., izdanja Muzeja grada Trogira svezak 7.

22 Mirko Dražen Grmek, *Prva medicinska škola u Trogiru*, Radovi međunarodnog simpozija održanog prigodom proslave 700. obljetnice spomena ljekarne u Trogiru, Trogir, 27.X - I. XI. 1971. Zagreb 1973., 125 - 128.

23 Izdanja Muzeja grada Trogira, svezak 8.

tom vremenu imao i manju tiskaru, koja još postoji, ali ona objavljuje samo manje tiskovine. Danas ima privatnih tiskara koje su usavršile svoju djelatnost, ali su ipak malih tiskarskih mogućnosti.

Godine 1963. utemeljen je Muzej grada Trogira, za javnost otvoren 1966. godine u prostorima palače Garagnin - Fanfogna.⁸ Gotovo od osnutka njegovi djelatnici znali su važnost tiskane riječi. Za prvog ravnatelja Mirka Slade - Šilovića, u suorganizaciji s Historijskim institutom JAZU (danas HAZU), upriličeno je godine 1966. obilježavanje 300. godišnjice djela poznatog hrvatskog povjesnika, rodom Trogiranina, Ivana Lucića - Luciusa, *De regno Dalmatiae et Croatiae* (1666.). Kako u tom vremenu Muzej nije imao mogućnosti objave radova sa skupa, to je učinila Akademija u posebnoj *Zborniku* ali je sigurno velik udio Muzeja u organizaciji.⁹

Skromno opremljenom knjižicom, malih dimenzija ali kvalitetnog sadržaja autora *Vjeke Omašića - Mletačko-turska razgraničenje na trogirskom području nakon ciparskog i kandijskog rata i njegove posljedice*, pokrenuta je 1971. godine samostalna izdavačka djelatnost Muzeja.¹⁰

Budući da je Muzej bio suorganizator međunarodnog znanstvenog skupa održanog prigodom proslave 700. obljetnice spomena ljekarne u Trogiru, znatan je njegov doprinos u izdavanju istoimenog zbornika radova čiji je izdavač bio Institut za povijest prirodnih, matematičkih i medicinskih znanosti HAZU (tada JAZU) 1973. godine. Povod tom skupu je zbivanje 29. X. 1271. godine ispred ljekarne ljekarnika Muccijsa,¹¹ po čemu slijedi da je trogirski ljekarna (koja, na žalost, nije sačuvana) bila jedna od najstarijih u Hrvatskoj.¹²

Godine 1974. dolaskom novog ravnatelja Ive Babića Muzej nastavlja s izdavaštvom. Surađujući s "Književnim krugom" iz Splita, objavili su se prijevodi starijih djela iz trogirke prošlosti primjerice Lucićeve¹³ i Andreiseve¹⁴ povijesti Trogira. Posebni broj časopisa *Mogućnosti*¹⁵ posvetio se trogirskim temama itd. Suradnja s "Književnim krugom" iz Splita ostala je do danas.

Nastavlja se samostalna izdavačka aktivnost. *Građa za bibliografiju Trogira*, autorice Nevenke Bezić - Božanić, objavljena je 1978. godine.¹⁶ Za ono vrijeme jedna takva bibliografija olakšavala je pronalaženje literature o Trogiru svima istražiteljima njegove povijesti.

Za ravnatelja Josipa Miliše 80-ih godina izdavaštvo je vrlo raznoliko i plodno. Šire se teme, izlazi se iz povijesnih okvira te se objavljuje naslov *Društveno ekonomske komponente razvoja turizma na području Trogira*, autora Stanka Geića 1983. godine.

Sljedeće, 1984. godine tiska se knjiga *Prostor između Trogira i Splita* autora Ive Babića, koja je doživjela i drugo izdanje zaslugom Muzeja grada Kaštela 1991. godine. To je kulturno povijesna studija koja obrađuje

uglavnom kaštelanske predjele od prapovijesti pa do vremena završetka pisanja rukopisa.

Srednjovjekovna povijest grada obogaćena je još jednim izdanjem autorice Nade Klaić, pod naslovom *Povijest grada Trogira. Javni život grada i njegovih ljudi*, knjiga II., sv. 1., 1985. godine.¹⁷ Naslov je dio programa u okviru kojega se trebalo razraditi srednjovjekovno i antičko doba u gradu. Drugi dio koji bi obrađivao povijest svakidašnjice u srednjem vijeku, na žalost, nije nikada završen, kao ni povijest Trogira u antici. Knjiga je uz Lucićevu i Andreisevu povijest Trogira, nezamjenjiva za sve istražitelje trogirskog srednjovjekovlja.

Cvitu Fiskoviću, akademiku, koji je cijeli svoj radni vijek, među ostalim, istraživao povijest i umjetnost Trogira, Muzej je godine 1987. tiskao knjigu *Arhitekt Josip Slade*.¹⁸ Na temelju istraživanja do tada nepoznate arhivske građe koju je čuvala obitelj Slade Šilović,¹⁹ rasvijetljeni su život i djelo tog arhitekta koji je djela svojih ruku ostavio u raznim dijelovima naše domovine potkraj 19. i početkom 20. stoljeća.

Prigodnim znanstvenim skupom u organizaciji Muzeja, Grada Trogira te Filozofskog fakulteta u Zadru obilježena je 1986. godine 100. obljetnica pobjede Hrvatske narodne stranke na općinskim izborima, te postavljena u atriju Gradske vijećnice spomen ploča. Rezultati skupa na kojemu su svojim prilogima sudjelovali mnogi domaći povjesničari, nastojeći opisati povijest grada druge polovice 19. stoljeća, objavljeni su zaslugom "Književnog kruga" iz Splita 1988. godine u okviru časopisa *Mogućnosti*,²⁰ a dio naklade ukoričen u posebne korice predstavljao je poseban zbornik kojemu je suizdavač bio Muzej.²¹

Znanstvenim skupom pod naslovom *Povijest zdravstva u Dalmaciji*, obilježena je 1987. godine 180. obljetnica osnivanja prvog medicinskog studija u Hrvatskoj u Trogiru, zaslugom Muzeja te niza medicinskih institucija iz Splita i Zagreba. Kolegij sv. Lazara, koji je uspješno djelovao od 1802. godine u prostorima samostana na Čiovu, na čelu s Ivanom Skakocom, od 1806. godine djeluje kao licej, dakle visokoškolska ustanova, na kojoj je trogirski liječnik Jakov Mirković predavao medicinske predmete.²²

U okviru simpozija obrađena su kulturno-povijesna zbivanja u gradu tijekom prve polovice 19. stoljeća. Radovi su tiskani u časopisu naslova *Acta historiae medicinae stomatologie pharmaciae medicinae veterinae 1-2/1987.; 1-2/1988*. Separati iz časopisa koji su se referirali na Skupu uvezeni su u posebnoj zborniku u maloj nakladi.

Glazbeni život Trogirana na svim poljima, dakle zabavne, klasične, folklorne, crkvene, muzike, obrađuje knjiga autora Nikole Buble - *Glazbena kultura stanovnika trogirke općine*, objavljena godine 1988.²³

Devedesetih godina za vrijeme ravnateljice, autorice ovog članka, objavljuju se dva zbornika koja razrađuju

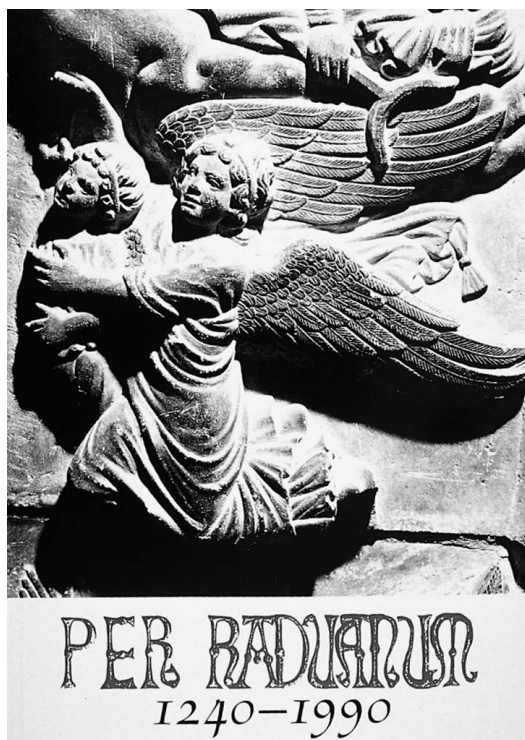

život i djelo glasovitih umjetnika koji su prenijeli slavu domovine i grada u kojem su djelovali izvan hrvatskih granica. Godine 1990. međunarodnim znanstvenim skupom²⁴ pod naslovom *Majstor Radovan i njegovo doba*, obilježena je 750. obljetnica portala majstora Radovana. Na skupu su sudjelovali mnogi domaći te inozemni znanstvenici, primjerice Jacques Le Goff, Xavier Barral i Alteta, Pino Belli d' Elia i mnogi drugi. Zato zbornik radova u izdanju Muzeja 1994. godine, koji je objelodanio rezultate njihovih istraživanja, predstavlja velik doprinos u rasvjetljavanju umjetničke vrijednosti djela majstora Radovana. U njemu su se našli i prilozi koji obrađuju povijest te sve segmente trogirskog 13. stoljeća.

Znanstvenim skupom pod naslovom *Ivan Duknović i njegovo doba* obilježena je 550. obljetnica rođenja Ivana Duknovića, poznatoga hrvatskoga kipara porijekom iz Orihovice (Vinišća) nedaleko od Trogira.²⁵

Zbornik radova, objavljen 1996. godine pod istim naslovom kao i skup, objavio je ne samo priloge znanstvenika koji su sudjelovali u radu, nego i onih inozemnih koji su izostali. Kvalitetnim fotografijama (glavnina fotografa Krešimira Tadića) koje su prikazale sva Duknovićeva djela (u Hrvatskoj, Mađarskoj i Italiji) zaokruženo je sve njegovo stvaralaštvo te život grada u razdoblju 15.-16. stoljeća.

Paralelno s Muzejem 90-ih godina javljaju se izdanja Matice hrvatske Trogir te *Radovana*, društva za zaštitu kulturnih dobara Trogira, uvijek u suradnji s Muzejem, jer koriste njegove prostore i djelatnice. Prva udruga pokrenula je *Vartal*, časopis koji obrađuje pitanja kulture, jezika i književnosti od 1992. godine, te Knjižnicu Matice hrvatske 1997. godine, u okviru koje je do sada

objavljeno sedam naslova različitih tematika. *Radovan* se bavi problemima zaštite kulturnih dobara te su od 1997. godine do danas objavljena dva broja.

Muzej je gotovo od osnutka imao mali vodič. Prvi (ponovno tiskan 1981. godine) bio je mali deplijan koji je dao kratak opis muzejskih zbirki. Godine 1998. tiskan je novi s opširnijim tekstom,²⁶ te fotografijama u boji pojedinih izložaka. Vodiči su objavljeni na hrvatskom, engleskom, talijanskom i njemačkom jeziku.

Godine 1999. iz tiska je izašla bogato opremljena *Monografija - Matko Mijić*, kojoj je predgovor napisao Ive Šimat Banov a fotografije snimio Ivo Pervan, koja je zaokružila dotadašnji skulptorski Mijićev opus. Monografija je objavljena na hrvatskom i na engleskom jeziku.

U Muzeju je proteklih godina postavljen velik broj izložaba. Jedan dio njih bez kataloga, dio kataloga pogotovo onih slikarskih autori su sami tiskali, a jedan mali dio imao je tek skromne kataloge. Posljednjih 10-ak godina postavljaju se muzejske izložbe s opširnijim katalozima, primjerice, 1996. godine prigodom obilježavanja 30 godina otvorenja Muzeja, iste godine u povodu izložbe *Zbirka grafika obitelji Garagnin u Muzeju grada Trogira*,²⁷ te 1997. godine, prigodom izložbe naslova *Izložba pergamena zbirke Garagnin Fanfogna u Muzeju grada Trogira, Papinske bule*²⁸.

Muzej je potkraj 80-ih godina tiskao kalendare te božićno-novogodišnje čestitke, ali samo nekoliko godina za redom do početka Domovinskog rata. U Trogiru danas dosta privatnika objavljuje kalendare tako da Muzeju to više nije isplativo jer je tržište zasićeno njima.

sl.3 Naslovnica zbornika, "Ivan Duknović i njegovo doba", 1994.

Fotografiju izradio Živko Bačić.

sl. 4 Naslovnica zbornika "Majstor Radovan i njegovo doba", Trogir, 1994.

Fotografiju izradio Živko Bačić

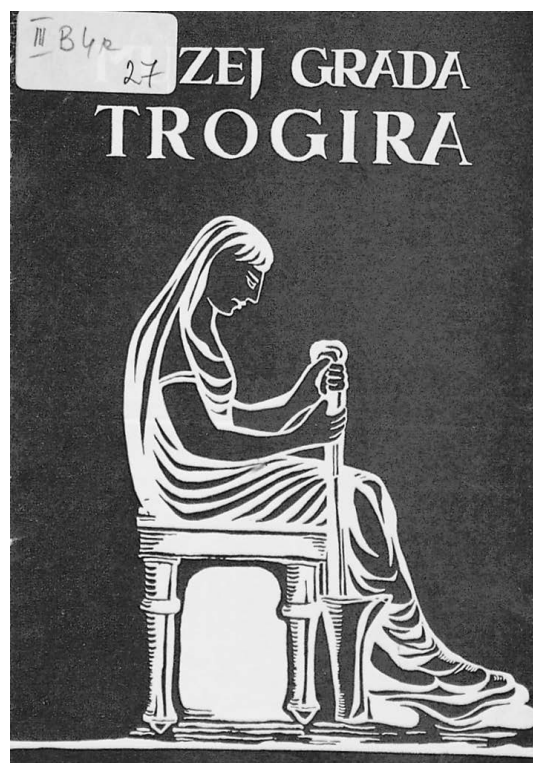
24 Skup su organizirali Sveučilište u Splitu, tadašnja Skupština općine Trogir, Institut za povijest umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu, u suorganizaciji Muzeja grada Trogira, i tadašnji Regionalni zavod za zaštitu spomenika kulture u Splitu.

25 Uz Muzej organizator je bio Odsjek za povijest umjetnosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

26 Autorice F.Cega i D.Radić.

27 Autori Fani Cega i Radoslav Tomić.

28 Autorica Fani Cega.

Plakate Muzej vrlo rijetko tiska, pa ih je samo nekoliko, onih velikih, kvalitetnijih (*Radovanov, Duknovićev*). Pozivnice za pojedine izložbe su obično skromne, uglavnom se rade na računalu i tiskaju na običnom papiru. Usput se izradi par plakata na formatu A 3, koji se fotokopiraju u boji. Financijske prilike u ovome Muzeju, na žalost, bolje nam ne omogućavaju.

Naslove koje je Muzej objavio, dobrim dijelom je financijski potpomoglo Ministarstvo kulture, grad Trogir te donatori.

Izdavačka djelatnost započeta 70-ih godina, premda izgleda skromna ipak dokazuje kako ovaj Muzej vodi brigu ne samo stalnim postavom i izložbama, nego i izdavaštvom, te je tako pridonio rasvjetljavanju mnogih do sada nepoznatih činjenica iz kulturne baštine ovoga grada.

THE PUBLISHING ACTIVITIES OF THE TROGIR TOWN MUSEUM

Over the past centuries, the town of Trogir cannot boast of any publications, nor did it have its press, although individual families, like the Garagnin, de Valle and others had large libraries. The Garagnin library, with almost all of its holdings of books, has been preserved to this day, not only as a library, but also as a museum collection.

The first publications in Trogir appeared in the 20th century. In 1963 the Trogir Town Museum was founded, and it published its first publications in the 70s. The booklet by Vjeko Omašić *The Venetian-Ottoman Border in the Trogir Region after the War for Cyprus and Crete and Its Consequences* initiated the Museum's publishing activities that sometimes took the form of cooperation with other institutions. There followed editions that dealt with cultural history, art, archaeology and so on, which threw light on barely known areas of the rich history of Trogir.

Since the Museum was the organiser or co-organiser of individual scholarly conferences, papers by scholars that participated at these events were published in special collections.

In parallel with the publishing activities of the Museum, there were also publications by the Central Croatian Cultural Institution in Trogir and by *Radovan*, the society for the protection of the cultural assets of Trogir, all in cooperation with the Museum. The first of these societies initiated the journal *Vartal*, which deals with issues relating to culture, language and literature, as well as the *Booklet* of the Croatian Cultural Institution, an edition that saw the publication of works that do not deal with Trogir exclusively, but also with neighbouring regions. The journal *Radovan* deals with topics relating to the protection of cultural monuments.

Having these facts in mind, we conclude that the publishing activities of the Museum, initiated in the 70s, have contributed to throwing light on many unknown facts from the history of the town of Trogir.